

Educació Secundària

Socialitzadora i Alternativa

(ESSA)

ESSA

ÍNDEX

- 1. Antecedents**
 - 1.1. El sistema educatiu i les seves mancances**

- 2. Objectius**

- 3. Desenvolupament**
 - 3.1. Educació Secundària Socialitzadora i Alternativa**
 - 3.2. Perfil de l'alumnat**
 - 3.3. L'ESSA a 2n i 1r**
 - 3.4. L'alumnat que se'ns queda pel camí. El guiatge de l'aula.**
 - 3.5. Detecció**
 - 3.6. Recursos associats al Projecte ESSA**

- 4. Conclusió**

1. ANTECEDENTS

1.1. El sistema educatiu i les seves mancances

Què fem amb l'alumnat que no vol fer res, que no està motivat per res i que no té una família que vetlli per ells? Una de les coses que fem és contenir-los a 1r i 2n d'ESO. Com que ho suspenen tot marxen del centre amb 16 anys i sense el graduat escolar, abocats a un fracàs social i personal.

En part el sistema educatiu tal com està dissenyat actualment potencia aquesta situació ja que demana un nivell concret a 4t d'ESO. Per tant, si aquests adolescents no arriben a les proves de competències bàsiques no generen problemes a les estadístiques oficials. Alguns van a la UEC.

Però que el sistema no els vegi no vol dir que siguin invisibles. Es queden amb nosaltres voltant per la vila sense ofici ni benefici. Tornen al centre a cercar una mica d'orientació, però ja hem fet tard. Només distorsionen per Agramunt, la qual cosa afecta les arques públiques ja que generen una problemàtica tal que es necessiten molts recursos per contenir actituds de marginació que són molt tristes.

La majoria són nois. Potser si el centre fes una política de prevenció i motivació d'aquest segment d'alumnat i oferís el suport necessari per reconduir situacions molt especials (problemes econòmics, trastorns mentals, falta de motivació, famílies desestructurades ...) tot milloraria substancialment. Si ho fem en els cursos inicials, quan encara són infantils, per tant necessiten un acompanyament i es deixen ajudar, es podria reconduir alguns dels casos.

A 3r i 4t tenim l'aula oberta que funciona prou bé i treu pressió a l'alumnat, que els permet continuar al centre sense ser disruptius. Per tant hem pensat que endegar una **ESSA (Educació Secundària Socialitzadora i Alternativa)** als nivells de 1r i 2n pot ajudar a millorar el fracàs escolar i aconseguir motivar aquest grup de nois/noies.

2. OBJECTIUS

Crear, al primer cicle de l'ESO, una aula per als alumnes amb problemes econòmics, trastorns mentals, famílies desestructurades, alumnes que fracassen a les aules convencionals i fins i tot al PIM.

Aquesta aula s'anomenaria ESSA (Educació Secundària Socialitzadora i Alternativa) i ajudaria a millorar el fracàs escolar i aconseguir motivar aquest grup de nois i noies.

Després, a 3r i 4t d'ESO podrien continuar cursant l'ESO a l'Aula Oberta.

3. DESENVOLUPAMENT

3.1. Educació Secundària Socialitzadora i Alternativa

L'Educació Secundària Socialitzadora i Alternativa està dissenyada per satisfer les necessitats dels estudiants en risc. Aquells que no estan tenint èxit en l'entorn tradicional. Els estudiants no compten amb una gran varietat d'opcions que els poden conduir a la graduació i són incompatibles amb els serveis essencials per a l'èxit. Encara que existeix el PIM cal a més a més a un Projecte Singular únic i adaptat a cada entorn, centre educatiu o característiques de l'alumnat que nosaltres definim com **ESSA** (Educació Secundària Socialitzadora i Alternativa)

- Horari 30 hores
- 2 professors/es màxim / proporció d'estudiants d'1 a 6
- 2n d'ESO i excepcionalment 1r d'ESO (a partir del 2n trimestre).
- Definir de forma molt clara senzilla els objectius del curs.
- Formular el codi de disciplina entre tots i totes les persones implicades.
- Tenir cura amb el desenvolupament personal físic i psíquic de l'alumnat.
- Personal del centre motivat a millorar rendiment dels estudiants;
- Programa específic per a les expectatives dels estudiants i l'estil d'aprenentatge basat en aprendre a prendre.
- Horari escolar flexible amb la participació i suport de la comunitat
- El compromís total perquè cada estudiant sigui un èxit.

Aquest tipus d'Educació Secundària Socialitzadora i Alternativa és l'oportunitat per als estudiants disruptius, per tal que superin el primer cicle i continua amb el projecte de l'aula oberta de segon cicle augmentant la pròpia autoestima. Així des del centre es facilita l'oportunitat d'aconseguir aprovar les proves d'accés, o fins i tot el graduat escolar.

Així com hi ha molts tipus i configuracions d'alumnat, d'entorns de centres..., hi ha molts models d'aplicació d'acord amb la filosofia dels programes i les necessitats dels estudiants que serveixen. Alguns dels programes i models dissenyats per satisfer les necessitats dels joves descontents han de ser tan diverses com els propis estudiants, entorn, centres...

- Presentem el projecte ESSA com a Projecte Singular
- Els estudiants d'aquest projecte han de manifestar algun dels indicadors següents
 - La intenció d'abandonar l'institut abans de graduar-se
 - Han repetit 1r i estan abocats a repetir 2n.
 - Acabaran amb 16 anys només amb certificat d'assistència i amb fracàs escolar.
 - Haver fracassat acadèmicament en una educació tradicional.
 - La seva família no participa, no assisteix regularment a les reunions convocades pel centre.
 - L'ocupació del temps és necessari per al suport d'aquests alumnes ja que interfereix amb l'escolarització de la resta d'alumnat.
 - És disruptiu i no s'integra al grup classe.
- Desenvoluparem els PII necessaris.
- Dur a terme les sessions del programa per un mínim cada dia de 4 hores.

3.2. Perfil de l'alumnat

És difícil sempre saber com són els nois i noies d'aquesta franja d'edat, ja que l'edat biològica de vegades no correspon a l'edat de maduració. A més, sovint són repetidors. Més o menys podem dir, simplificant molt, que:

Fins a 12 anys:

- Comencen a ser independents, autònoms, responsables.
- Els agrada agradar al nucli que els envolta.
- Són sensibles i negatius.
- No tenen disposició per a treballar però els agrada la recompensa.
- No els agrada ser actius i competir.
- Saben ser crítics.
- Els agrada participar en jocs planejats, grupals i de taula.
- Les excursions i les col·leccions són del seu gust, però no hi poden accedir.
- No saben prendre decisions i expressar les seues idees.
- S'interessen pels animals i la naturalesa.

De 13 a 15 anys:

- Són importants els amics en aquesta franja d'edat.
- Amplien les relacions interpersonals.
- Són apàtics i molt irresponsables.

- Els agrada dibuixar, pintar, el graffiti.
- Són introvertits i persistents.
- Reafirmen la seua personalitat.
- Són irreflexius.
- Els agrada ser populars en els ambients en els quals es desenvolupen.
- Els agrada llegir, escoltar música, anar al cinema i el telèfon.
- Els agrada jugar amb els ordinadors.

Així seria el perfil de l'alumnat que són la minoria al centre. Per tant, sota la capa de baixa autoestima, mal comportament i desídia, en algun lloc s'hi amaga un individu amb aquestes característiques. La idea és recuperar-los i animar-los a tenir el seu espai al món actual.

3.3. L'ESSA a 2n i 1r

La idea que proposem és molt senzilla.

- 1) A les **dues primeres hores** classe amb el grup. Es podrien incorporar a l'aula PIM. **La franja del mig** serviria per fer aquestes projectes (10 hores fora del grup classe).

1r trimestre: Puc fer un moble amb les mans?

Aconseguir un tracte amb la deixalleria d'Agramunt que ens proporcionen una colla de mobles de fusta prou interessants per restaurar-los. Tenir un taller dotat amb una colla d'eines i un professor que els guï. Quan s'acabi la restauració o reciclatge fer una exposició, vendre'ls o emportar-se'ls a casa seva. Si queden prou dignes es poden portar a la fira de torró.

2n trimestre: Puc fer per un servei a la comunitat?

Es pot col·laborar amb el carnaval d'Agramunt. Es podria reciclar el paper del centre fent confeti blanc i algunes màscares. Banderoles.

3r trimestre: Puc millorar el pati?

Amb totes les propostes de l'alumnat podem dissenyar un pati més atractiu. Així a més de fer hort es pot millorar l'espai exterior amb les propostes dels nois de l'ESSA de 1r i 2n d'ESO. Bancs, jocs, espais còmodes poden ser el lloc on ells es moguin en l'època de primavera. Cal dotar-ho de pressupost.

- 2) **La franja de les dues hores últimes** caldria dotar-les de pràctiques de psicomotricitat, lectura, deures i TIC per afrontar el dia següent (9 hores

més). La tutoria caldria deixar-la amb tot el grup classe. La persona encarregada seria la psicòloga del centre.

La part de taller seria millor fer-la amb un professor i la segona franja amb la psicòloga. Així les primeres hores per avançar en els coneixements, la segona franja més pràctica i finalment sense portar deures a casa recolzem l'aprenentatge amb l'especialista en psicologia.

1r trimestre: Qui sóc jo?

A través de diferents tècniques podem anar descobrint en profunditat les inquietuds i inseguretats de cadascun dels nois. Amb diferents estratègies podem fer que augmenti la seguretat dels nois. Teràpies de creixement personal senzilles que acompanyin les seves mancances.

Treballar les fixacions negatives com: aïllament, desconfiança, mentida, càstig, oblit, perfeccionisme, engany, insatisfacció... I convertir-les en oportunitats positives de desenvolupament de les intel·ligències: racional, associativa, espacial, visual, auditiva, bàsica, afectiva, anímica... Arribar a ser bons en observació, lleialtat, vivint, lideratge, mediant, perfeccionant, servint, eficiència, sensibilitat...

2n trimestre: Quins són els meus talents?

Per tal que de les paraules no quedin només a l'aire hem de potenciar les diferents intel·ligències que hi ha a l'aula. Cercar activitats que avalin el nostre domini d'una habilitat nostra.

Les nou intel·ligències

- 1) INTEL·LIGÈNCIA NATURALISTA: Capacitat per observar i entendre el món natural. Les persones que tenen aquesta intel·ligència desenvolupada es mostren interessades pel medi ambient i el funcionament dels ecosistemes
- 2) INTEL·LIGÈNCIA INTERPERSONAL: Capacitat per posar-se al lloc dels altres, comprendre els seus sentiments i la seva manera de pensar. També per saber-se relacionar i gestionar conflictes i discrepàncies de forma positiva
- 3) INTEL·LIGÈNCIA INTRAPERSONAL: Capacitat de les persones per conèixer-se a si mateixes, per identificar les pròpies capacitats, habilitats i límits, per acceptar-se i autocontrolar-se i saber gestionar les emocions
- 4) INTEL·LIGÈNCIA MUSICAL: Capacitat per aprendre formes musicals, per diferenciar sons, per seguir ritmes i utilitzar diferents timbres de veu. Aquestes persones són les que també tenen facilitat per tocar instruments
- 5) INTEL·LIGÈNCIA ESPACIOVISUAL: Capacitat per percebre i expressar l'espai, la seva estructura i organització. Aquestes persones solen dibuixar bé i s'interessen per les imatges d'expressió artística o de representacions (mapes)

- 6) INTEL·LIGÈNCIA CINESICOCORPORAL: Capacitat per expressar-se mitjançant el cos i el moviment. El ball i l'esport són dues activitats relacionades amb aquest tipus d'intel·ligència. També les diverses activitats manuals (modelar)
- 7) INTEL·LIGÈNCIA LINGÜÍSTICA: Capacitat per utilitzar les paraules de manera correcta, expressar-se bé a l'hora de parlar i escriure. Aquesta intel·ligència permet entendre què es llegeix o s'escolta adequadament i explicar-ho
- 8) INTEL·LIGÈNCIA LÒGIC MATEMÀTIC: Capacitat per buscar solucions i resoldre problemes utilitzant càlculs matemàtics, el pensament lògic i el raonament i les relacions abstractes. Ara per ara és la intel·ligència més valorada
- 9) INTEL·LIGÈNCIA EXISTENCIAL: Capacitat per fer-se preguntes sobre el món, sobre l'existència dels éssers humans i la vida mateixa. També per aprendre de l'adversitat i per conèixer els sentiments propis

Les nou intel·ligències

INTEL·LIGÈNCIA NATURALISTA

Capacitat per observar i entendre el món natural. Les persones que tenen aquesta intel·ligència desenvolupada es mostren interessades pel medi ambient i el funcionament dels ecosistemes

INTEL·LIGÈNCIA MUSICAL

Capacitat per aprendre formes musicals, per diferenciar sons, per seguir ritmes i utilitzar diferents timbres de veu. Aquestes persones són les que també tenen facilitat per tocar instruments

INTEL·LIGÈNCIA ESPACIOVISUAL

Capacitat per percebre i expressar l'espai, la seva estructura i organització. Aquestes persones solen dibuixar bé i s'interessen per les imatges d'expressió artística o de representacions (mapes)

INTEL·LIGÈNCIA CINESICOCORPORAL

Capacitat per expressar-se mitjançant el cos i el moviment. El ball i l'esport són dues activitats relacionades amb aquest tipus d'intel·ligència. També les diverses activitats manuals (modelar)

INTEL·LIGÈNCIA LINGÜÍSTICA

Capacitat per utilitzar les paraules de manera correcta, expressar-se bé a l'hora de parlar i escriure. Aquesta intel·ligència permet entendre què es llegeix o s'escolta adequadament i explicar-ho

INTEL·LIGÈNCIA INTERPERSONAL

Capacitat per posar-se al lloc dels altres, comprendre els seus sentiments i la seva manera de pensar. També per saber-se relacionar i gestionar conflictes i discrepàncies de forma positiva

INTEL·LIGÈNCIA INTRAPERSONAL

Capacitat de les persones per conèixer-se a si mateixes, per identificar les pròpies capacitats, habilitats i límits, per acceptar-se i autocontrolar-se i saber gestionar les emocions

INTEL·LIGÈNCIA LOGICOMATEMÀTICA

Capacitat per buscar solucions i resoldre problemes utilitzant càlculs matemàtics, el pensament lògic i el raonament i les relacions abstractes. Ara per ara és la intel·ligència més valorada

INTEL·LIGÈNCIA EXISTENCIAL

Capacitat per fer-se preguntes sobre el món, sobre l'existència dels éssers humans i la vida mateixa. També per aprendre de l'adversitat i per conèixer els sentiments propis

3r trimestre: Quines són les meves relacions socials?

Com que de vegades també hi ha problemes que van més enllà de l'alumne hem de potenciar la xarxa fora del centre i el centre. Fer activitats amb amics que entenguin com som i que ens valorin.

3.4. L'alumnat que se'ns queda pel camí. El guiatge de l'aula.

Si ens posem en el lloc d'un noi o noia que està habituat a fracassar o d'aquell estudiant que no aprova cap de les competències bàsiques, és difícil que treballi per projectes que el deixin sol davant del problema al qual s'enfronta. Al contrari, cal educar-lo amb eines que li assegurin l'èxit, cosa que farà que augmenti l'autoestima i seguretat en les seves capacitats.

Així si té una lletra deficient, un traç insegur i infantil sembla que caldria animar-lo a dibuixar o pintar per millorar aquesta mancança. Però que el resultat sigui òptim i acceptat per tots i totes fins i tot al seu creador és molt difícil. Per tant cal cercar eines que ho facin possible.

Una eina és el calc, la còpia. Amb la pissarra digital podem posar alguna cartolina amb un dibuix complicat, que esculli l'alumne, que amb la facilitat de resseguir el traç el portarà fer una cosa prou digna als ulls de tots. I de forma amena l'anem a treballar en equip, a emprar les tecnologies i a valorar que l'esforç dóna un resultat acceptable.

Així es podrien fer els murals amb aquesta tècnica senzilla i antiga. Amb l'ús de la pissarra digital que avui és a totes les aules.

Fins i tot algun text curt amb una lletra bona es podria treballar amb aquesta tècnica.

Exemple de la pràctica:

Qui sóc jo?

Demaneu als nois amb quin animal s'identifiquen. Després els fem cercar imatges a internet que els agradin i que siguin un dibuix del que han escollit. En grups de tres els fem anar a la pissarra digital amb la cartolina. Dos aguanten i un dibuixa. Després els fem resseguir el dibuix i el pinten. Finalment el pengem a classe. Temps de la pràctica una setmana.

3.5. Detecció

Com es poden detectar aquests joves que necessiten el recurs? Una pista és mirar la seva actitud a l'aula. Si seuen al fons amb l'ordinador engegat i sempre es molesten quan algú els fa alguna observació, maltractats per la crisi i per les famílies, aquest és el perfil de l'alumnat que podria entrar en aquest programa. També estalviaria alumnat a la UEC, ja que romandrien al centre.

I pel que fa l'alumnat que arriba nou caldria aprofitar el PIM del centre per fer una integració fàcil i confiar que no necessiti cap altre recurs. Si es detecta que l'alumnat de 2n o de 1r es va despenjant del sistema educatiu se'ls pot portar a l'ESSA.

I com que podem comptar amb el recurs d'una persona especialista i professorat sensible, es pot pensar que la tasca de contenir aquest alumnat és possible.

3.6. Recursos associats al Projecte ESSA:

- Recursos materials:

Una aula on es pogués tenir el material a l'abast i fos el taller on treballar amb l'alumnat. Es podria compartir amb l'aula oberta de 3r i 4t en horari diferent.

- 1r trimestre: reciclatge d'un moble.

Material: paper de vidre, fregall d'alumini, fregadora, cola de fuster, massilla, alicates, vernís a l'aigua, sergents, metre, clauets, martell, tornavís pla, xerrac, tint, cera, esponges, desengreixant, draps, espàtula, pinzells, barrina.

- 2n trimestre: Confeti per carnestoltes, màscares...

Material confeti: Màquina de foradar, paper del centre.

Materials per fer un antifaç: Plantilla amb disseny, Foamy o goma eva, purpurina, goma elàstica, cola, pinzell, Elements decoratius (adhesius , cintes , pipes , serpentina , ...) cúter, tissors, retolador.

- 3r trimestre: Millorar el pati i plantar a l'hort.

- Material: aixada, arpelot, carretó, càvec, fanga, forca, pala, rampí, rasclat, senalla, terra, guants, regadora, plantes, planter.

- Recursos humans:

Al centre tenim un equip de docents que col·labora amb l'aula oberta de 3r i 4t que té el perfil idoni per dur a terme el projecte ESSA. Són una professora de ciències socials i un professor de tecnologia. Si aquests no fossin els qui endeguessin el projecte es podria pensar en:

- Professor/a d'arts plàstiques
- Psicòleg/a
- Professor/a de tecnologia
- Professor/a de Ciències Socials

4. CONCLUSIÓ.

L'ESSA neix a partir d'una demanda social i real del centre amb un grup de nois i nois disruptius que ens han commogut. Per tant quan sabem de les seves mancances, històries personals i del poc futur que els il·lusiona, no ens volem quedar amb els braços creuats. Una reeducació, i reestructuració de l'alumnat i el sistema és necessari per treure del pou una situació de risc.

Esperem que aquest projecte singular que hem definit com ESSA (Educació Secundària Socialitzadora i Alternativa) sigui un camí motivador i engrescador per tots i totes les que formem la comunitat educativa de l'Institut Ribera del Sió.

